

Naar een schone markt: Plein '40-'45.

Jorine van Hooijdonk, namens "VuilnisOproer Nieuw West". "Wij zijn Plein '40-'45, Schoonste Plein Groep 2019-'22.

Overzicht van de monitoring van de nieuwe marktregels op de markt van Plein '40-'45 sinds de implementatie ervan in januari 2022. Conclusie en vervolgvragen. 24 oktober 2023.

1. verwaaiing van plastic afval.

- Groente en fruitkramen: Plastic zakjes op rollen aan de kraam hangen. De klant trekt dan niet per ongeluk meerdere zakjes tegelijk, die op deze markt snel verwaaien.
Dit wordt goed opgevolgd.

- Verpakt klein textiel: Ondernemer pakt uit en in voor de klant. Informatief Picto Bord is aan de kraam bevestigd
Dit wordt over het algemeen goed opgevolgd.

- De gebruikte kraamplanken op de markt moeten afgeschot worden d.m.v. zgn. 'kraamrokken', zodat er geen verpakking van onder de kramen in de markt en de straten waait.

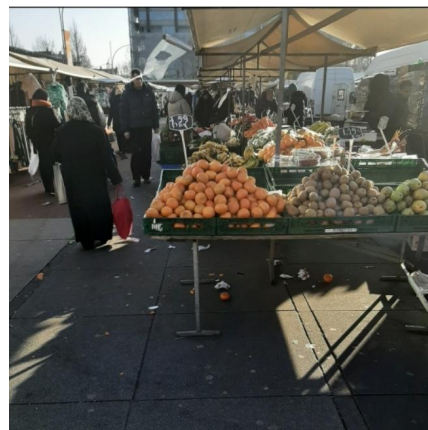

Nb.

De markt heeft als eenmalige geste voor vaste kraamhouders één 'kraamrok' (met de bedrijfsnaam) gratis verstrekt uit het Zero Mica budget. Voor incidentele kramen stelde de Markten een 'kraamrok' zonder bedrijfslogo ter beschikking. Ondernemers zijn zelf verantwoordelijk voor het deugdelijk afschotten van de overige gebruikte planken. (Beheer van de 'kraamrokken' voor incidentele kraamhouders ligt bij marktbeheer).

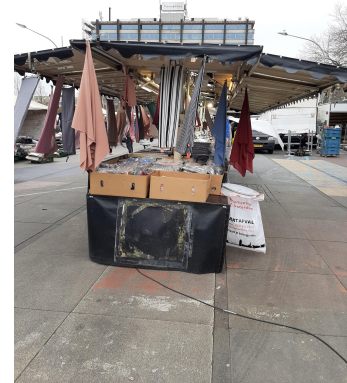
Vaste ondernemers (op vier na), met "overige waren" en het merendeel van de ondernemers met klein textiel, schotten de gebruikte kraam-planken af. Incidentele kraamhouders (zgn. sollicitanten) met kwalitatief betere producten hebben vaak eigen bedrukte 'kraamrokken.'

Groente -en fruit ondernemers gebruiken slechts 1 of 2 'kraamrokken', terwijl de kramen zowel langer als dieper zijn geworden en vele planken omvatten. Als er nog een of twee extra 'kraamrokken' opgehangen worden, is dat de 'kraamrok' die voor de incidentele kraamhouders bedoeld is. Voorraad is onvoldoende beschermd en onder de kraam ligt vaak afval. Er is één ondernemer van groente- en fruit die nooit de gebruikte planken afgeschot heeft.

Faciliteren van klanten en ondernemers t.a.v. klein afval, zodat het niet op de grond terecht komt.

- Afvalring met plastic zak.** Deze zijn aan alle vaste kraamhouders verstrekt met daarbij, speciaal voor deze markt vervaardigde, bevestigingsklemmen. Voor incidentele kraamhouders zijn ringen en zakken bij het afvaleiland (de marktconciërge) te leen. Die ring met witte afvalzak kan voor eigen gebruik dienen of aan de hoek van de kraam t.b.v. klanten worden bevestigd. Het neemt weinig ruimte in beslag, maar voorziet wel in voldoende volume om er klein (verpakkings)afval in kwijt te kunnen. Voor groente- en fruitkramen is daarnaast ook één groene 240 l. Kliko beschikbaar.

De hoepels worden amper gebruikt. Op 'een goede dag' tellen we er 1 of 2. Als incidentele kraamhouders er naar vragen, zijn ze "op". Wel zijn hier en daar zakken te zien die aan de plank aan de ondernemerskant worden vastgeplakt. We kwamen ook regelmatig volle witte markt-zakken tegen bij de donkergrijze puccini afvalbak aan "de Waterkom", aan de zijkant van het Tuinstadhuis en tegen bomen aan de marktkant van de Slotermeerlaan. Ook zijn ze als bijplaatsing gezien bij de afvalcontainers aan de Slotermeerlaan (een volle marktzak heeft teveel volume voor de dubbelwandige bak voor restafval).

- Zero Mica kliko's van 120 l. worden bij de uitgangen van de verticale looppaden t.b.v. de bezoekers geplaatst en geleegd door personeel van het afval-eiland.**

Er staan op de drukke vrijdag en zaterdag twee tot drie kliko's op het brede voetgangersgedeelte aan de "Jumbo" kant van de markt. Bij twee van de snackbussen staat een Zero Mica kliko en die worden ook door werknemers van het afvaleiland geleegd, samen met de andere Zero mica kliko's. Dit leidt tot ergernis bij de andere eigenaren van snackbussen. Er is onduidelijkheid over verantwoordelijkheid voor het opruimen van het afval ontstaan. De gang van zaken wordt door de snackbus-ondernemers als vriendjespolitiek ervaren. Slechts één snackbus heeft een eigen afvalbak voor de klanten neergezet. Deze onduidelijke gang van zaken is ondertussen structureel.

2. Afvalscheiding van groente en karton / perscontainers op het afvaleiland.

Groente- en fruitkramen.

Voorziet in behoefte van het eenvoudig kunnen deponeren van het vele groente- en fruitafval, waardoor het dumpen van afval in de omgeving van de markt aanzienlijk is afgenomen. Idem kartonnen dozen.

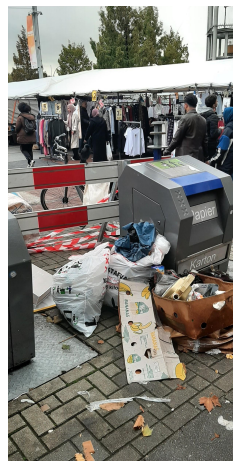
Overig

Voorziet in behoefte.

Bestaande regel: geen voorraad en afval buiten de kraamruimte.

Deze regel wordt door groente- en fruit ondernemers, op één na, met voeten getreden. Voorraad op pallets en in hoge stapels kratten wordt op de wandelpaden en tegen winkelpuien gestald gedurende de marktdag. Er is geen toezicht op. Dit geldt ook voor de rekken voor het kartonnen afval en vaak ook groene kliko's. Andere ondernemers volgen eerste overtreders.

Er wordt regelmatig verpakkingsmateriaal aangetroffen tegen bomen aan de Slotermeerlaan. Dat geldt ook voor kraamzeilen en piepschuimen bakken.

Conclusie en vragen

Er is significante vooruitgang geboekt. Het volume verwaaid en gedumpte marktafval is behoorlijk afgenomen en daarover is zeker tevredenheid voelbaar.

Tijdens tweemaandelijks overleg met de marktmeesters en leidinggevende over wat er speelt in de dagelijkse praktijk, legden we observaties en ervaringen naast elkaar en bespraken speerpunten. Een prettige samenwerking! Toch is het nodig om aan de bel te trekken.

Bewaken van de randvoorwaarden voor een schone markt.

Er zijn na de invoering van de nieuwe marktregels geen consequenties aan het overtreden daarvan gegeven, ondanks de verzekering dit wel te doen en ook opdracht aan de destijds vaste marktmeester-ploeg op Plein '40-'45. Een marktmeester die de opdracht tot handhaving uitvoerde, werd teruggefloten. De ondernemers wier klacht over "het schrijven" in het gelijk werden gesteld, werden door het marktmanagement een laatste waarschuwing aangezegd: "op scherp" te zijn geplaatst vanwege hun overtredingen. Die positie is al anderhalf jaar ongewijzigd, ondanks herhaling van de overtredingen. Marktmanagement geeft aan beducht te zijn voor gedoe of reuring bij ondernemers op deze markt en kiest daarom voor waarschuwen i.p.v. "schrijven". Veel marktondernemers zijn niet tevreden dat er niet tegen overtreders wordt opgetreden en repliceren "eerst gelijke monniken, gelijke kappen" als zij worden aangesproken. Marktmeesters geven aan het niet prettig te vinden om op deze markt te werken, omdat er niet of hoogstens kort gehoor wordt gegeven aan hun verzoeken en waarschuwingen. Er is krapte op de arbeidsmarkt, het wegsijpelen van motivatie onder de mensen op de werkvloer is een probleem voor Markten, maar ook voor marktondernemers. De neiging bestaat demotivatie nu aan de voor deze markt specifieke marktregels te wijten.

Wij vragen ons af of het wel bezwaarlijk zou zijn om de kleine en alleszins werkbare aanpassingen m.b.t. het voorkomen van waai-afval op de markt van Plein '40-'45 stadsbreed op te gaan nemen in het marktreglement. Op veel andere markten voorkomen ondernemers verwaaibaar afval ook zonder deze regels. Voor hen maakt het niets uit dat het in het reglement staat. Op markten waar vuiloverlast wel speelt, bieden die enkele aangepaste marktregels juist uitzicht op verbetering.

Anders

De markten van Nieuw West en Zuidoost zijn o.i. niet "anders" dan de schone(re) markten. Dat "anders" zijn is een officieuze kwalificatie die tot onduidelijkheid in beleidsmatig handelen en in de dagelijkse praktijk leidt.

Het verschil in markten wordt bepaald door de omvang en de specifieke omstandigheden van de locatie waarin de markt functioneert.

Is er voldoende ruimte om een kartonpers en een groente en fruitpers te plaatsen? Hoe is de gevoeligheid voor het wegwaaien van verpakkingsmateriaal? Op Plein '40-'45 wordt verpakkingsmateriaal onmiddellijk de markt en de wijk in gezogen door de wind. Dat vergt

dus meer aandacht voor dat probleem dan bijvoorbeeld, op de Ten Kate markt. Het bewaken en onderhouden van de minimale randvoorwaarden om afval niet te laten verwaaien is dus met het oog op de locatie- omstandigheid op Plein '40-'45 eenvoudigweg noodzakelijk. Als hier voor "geschreven" en geschorst moet worden, omdat individuele ondernemers zelf hierin hun verantwoordelijkheid niet nemen, is dat onderdeel van de verantwoordelijkheid van Markten om de medewerkers op de vloer die toezicht en handhaving uitvoeren, te steunen en rugdekking te bieden. Onafhankelijk toezicht buiten de afdeling, biedt de mogelijkheid om data objectief te kunnen toetsen. De Vereniging VuilnisOproer biedt op dit moment met haar netwerk van vrijwilligers (zgn. "BuurtBlikVangers"), aanvullende data als controle op systeemdata.

De vragen die wij de afdeling Markten stellen zijn:

- Marktbeheer als "gastheer/vrouwschap"**: hoe vult u dit in ten aanzien van het marktreglement over kraamrokken, afvalringen, plastic zakken op rollen? Is verheldering wenselijk? En door wie?

We merken bijvoorbeeld dat er ambivalentie bestaat bij het marktmanagement en daardoor bij de ondernemers, over de verplichting om alle gebruikte 'planken' aan de buitenkant af te schotten met deugdelijke 'kraamrokken'. We zien inspanning van Markten om extra kraamrokken te bestellen voor contracthouders, terwijl die niet praktisch noch financieel handelingsverlegen zijn om dit zelf te regelen. Waarom is de leidinggevende van de marktmeesters hiermee belast? Wordt dit als verplichtend Gastheerschap beschouwd? We merken dat contracthouders vervolgens verwachten dat Markten hen gratis kraamrokken geeft. Een publieke financiële handreiking die niet in verhouding staat tot de geringe investering die de individuele ondernemer hierin heeft, tenzij er sprake is van het gebruik van heel veel planken. En zelfs dan. We zien dat gratis verstrekte kraamrokken weinig waarde hebben voor ondernemers. We zien kraamrokken weggefrommeld worden of zelfs worden gedumpt. Anderzijds is niet duidelijk hoeveel kraamrokken nu juist te leen kunnen worden aangeboden voor de incidentele kraamhouders, die geen investering in kraamrokken voor deze markt hebben kunnen voorzien? Die investering is te overzien in aantal en afschrijving. Tijdens de participatie met ondernemers in 2021 hebben ondernemers al gebrainstormd over welke kwalificaties een werkbare kraamrok moet voldoen. Maar de hamvraag is: waarom pakt Markten het beheer van onbedrukte kraamrokken voor sollicitanten op, terwijl dit bij de kraamverhuurder hoort? Dat de laatste slechts voor één plank (vaste) ondernemers laat betalen en alle extra planken gratis verstrekt, kan toch geen reden zijn voor Markten om die bedrijfsverantwoordelijkheid op zich te nemen en de rekening voor het afschotten van de gratis uitbreiding van (vooral GF) bestaande kramen steeds maar op zich te nemen? Hier is een asymmetrie in belangen ontstaan.

- Markten kiest voor **alleen waarschuwen i.p.v. de vastgelegde opeenvolging van twee waarschuwingen, waarna schorsing volgt voor notoire overtreding**. Wij hebben kunnen observeren dat het niet geven van een consequentie voor overtreding ruimte geeft aan het 'recht van de sterksten' onder de ondernemers op de markt. Dit leidt tot algemene ontevredenheid en zorgt voor verhoging van de werkdruk voor marktmeesters. **Wat motiveert Markten om hier na zoveel jaren volhardend in te blijven?** (Deze handelswijze was ook al voor 2019 gemeengoed).

- Prioritering.** De indruk bestaat dat het bewaken van de randvoorwaarden om de markt als geheel goed te laten functioneren willekeurig wordt geïnterpreteerd op de werkvloer. Wij hoorden tot onze verbazing opmerkingen bij nieuwe marktmeesters over het niet prioritair zijn van regels m.b.t. een schone markt. Dat is op zijn zachtst gezegd curieus, aangezien de specifieke omstandigheid van de locatie (waaïen) én de erkenning daarvan als bepalend voor aanpassing van het marktreglement juridisch is onderbouwd en al sinds januari 2022 van kracht is. Nu zijn de roulerende marktmeesters bekend met de marktregels, maar hebben vaak moeite om die te handhaven.

Wij vragen ons af hoe in de ketens van verantwoordelijkheden die arbitraire prioriteitsbepaling wordt aangestuurt? Is er wel aansturing, of juist een gebrek hier aan? Voor zover we kunnen zien bestaat een wirwar van kortlopende projectgestuurde doelstellingen. Dat maakt dat de rekening nu onevenredig bij de vrijwilligheid van buurtbewoners wordt gelegd voor het bewaken van het proces, want zowel projectmedewerkers als marktmedewerkers op 'de vloer' staan onder druk voor doelen waaraan onvoldoende bestuurlijke en ambtelijke helderheid en rugdekking wordt gegeven.

Concluderend:

De analyse dat het vooral werkwijzen van ondernemers zijn i.p.v. gedragingen van klanten, die de afvaloverlast veroorzaken op de markt van Plein '40-'45, is juist gebleken. Door aanpassingen op werkwijzen in het marktreglement op te nemen is de vuiloverlast voor de omgeving aanzienlijk teruggedrongen. Van groot belang is ook de karton- en groentepers en het goed ingerichte afvaleiland. Daardoor is tevens de stankoverlast geen dagelijkse ellende meer voor de omwonenden. Het is o.i. belangrijk om ook daar te blijven monitoren. De verdubbeling (minstens) van bestaande groente -en fruitkramen in planken, zet ook druk op de verwerkingsmogelijkheid van de persen. We hebben geobserveerd dat slechts één GF ondernemer inkoop en afzet op elkaar afstemt.

Door de ambivalente wijze van handhaving enerzijds en ad hoc en/of vanuit losse projectdoelen faciliteren door Markten anderzijds, observeren we helaas dat het positieve proces aan onduidelijke verantwoordelijkheden stagneert en onder druk komt te staan.

Met onze observaties en vragen willen we de basisvoorwaarden voor het goed functioneren van de markt t.a.v. schone werkwijzen helpen borgen.